

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนครรอย วิทยาคม (วัดโคกใต้)” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล แนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นแนวทางในการศึกษา และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงโครงสร้าง จากผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นำทางศาสนา จำนวน 1 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ผู้บริหาร จำนวน 1 คน คณะครู จำนวน 8 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 25 คน และการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีประสบการณ์ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับงานความสัมพันธ์กับชุมชนมาเป็นเวลานาน (Focus Group) เพื่อศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วม และเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จำนวน 4 คน

สำหรับผลการศึกษา นั้น ขอนำเสนอรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการ

เพื่อให้เห็นภาพกว้างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 5 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 25 คน ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดทำ

หลักสูตรท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำทางศาสนา จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ ท่านเริ่มเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนตั้งแต่เริ่มสร้างโรงเรียน สมัยที่ขอใช้จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ต้องการพัฒนาการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าเหมือนโรงเรียนอื่นเขาเป็นมูลเหตุในการเข้ามามีส่วนร่วม ให้การสนับสนุนกับทางโรงเรียนโดยทั่วไป ด้านเงินสนับสนุน โครงการหรือกิจกรรมของโรงเรียน เช่น สนับสนุนสร้างอาคารบูรณาการ ร่วมสร้างห้องสมุด ทุนการศึกษา หรือแม้แต่โรงเรียนประสานขอมา ที่สนับสนุนเพราะมีความคิดว่าโรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณวัดจึงต้องการให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมโรงเรียนอื่น

เข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียนในฐานะกรรมการสถานศึกษามีการพูดคุยถึงเรื่องหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นว่าโรงเรียนของเราจะทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องใดดี ก็แสดงความคิดเห็น เช่น การทำกะปิ น้ำปลา เรื่องกลองยาว หรือเรื่องการละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ เวลาที่มีกิจกรรมอะไรก็ร่วมกับทางโรงเรียนมาช่วยงาน เสนอแนะร่วมกับผู้อำนวยการ ว่าบางอย่างต้องปรับปรุงให้เข้ากับความต้องการ ความถนัดของนักเรียน เช่น นักเรียนบางคนไม่ชอบรูปแบบรายละเอียดของกิจกรรมก็เปิดโอกาสให้นักเรียน นำเสนอเรื่องของตนเองที่ต้องการ หลักสูตรท้องถิ่นที่มีอยู่ โดยภาพรวม แล้วถือว่ามีความเหมาะสม มีการนำความรู้มาสอนนักเรียนได้อย่างหลากหลาย

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ เริ่มเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนตั้งแต่เริ่มสร้างโรงเรียนสมัยที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นการสอนระดับมัธยมศึกษาก็ยังมาช่วยโรงเรียนเหมือนเดิม เนื่องจากเป็นคนในชุมชน มีบ้านอยู่ในชุมชน ต้องการพัฒนาศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมโรงเรียนอื่นๆ บุตรหลานจะได้มีที่เรียน ไม่ไกลบ้าน ไปมาสะดวกมีปัญหาเรื่องใดก็สามารถปรึกษาพูดคุยกับผู้อำนวยการได้ เนื่องจากเป็นคนระยองเช่นกัน และครูก็ดูแลนักเรียนได้ดีทั่วถึง

นอกจากนี้ยังร่วมประชุมกับโรงเรียนในฐานะกรรมการสถานศึกษา และเป็นผู้นำชุมชน มีเจ้าอาวาสร่วมประชุมด้วย มีการซักถามแนวคิดถึงเรื่องหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นว่าโรงเรียนของเราจะจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นอย่างไรได้แสดงความคิดเห็น เรื่องการทำกะปิ น้ำปลา เรื่องกลองยาว หรือเรื่องการละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ เช่น เสือกินวัว การเล่นลูกช่วง การเล่นทอยสะบ้า มอญซ่อนผ้า หรือเรื่องอื่นที่เห็นสมควร หากมีงานหรือมีกิจกรรมใดก็ร่วมงานกับโรงเรียนอยู่เสมอ พูดคุย ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ สนับสนุนด้านการเงินและแรงงานด้วย มีเรื่องใดไม่ดีก็จะบอกกับผู้อำนวยการตรง ๆ เป็นคำกล่าวของผู้นำชุมชนท่านหนึ่งซึ่งเคยเป็นอดีตผู้บริหารโรงเรียนว่าบางอย่างต้องปรับปรุงให้เข้ากับนักเรียน ทดลองสอนไประยะหนึ่งสักเทอมสองเทอมค่อยแก้ไขเรื่องหรือรายละเอียดของหลักสูตรท้องถิ่นก็ได้ ไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไรเป็นสิ่งที่ปรับปรุงให้ดีขึ้น ผู้ให้ข้อมูลคนเดิมกล่าวเพิ่มเติม

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ เริ่มเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนตั้งแต่ นำบุตรหลานเข้ามาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ ด้วยความเป็นผู้ปกครอง ต้องการส่งเสริมพัฒนาโรงเรียน ต้องการมีส่วนช่วยพัฒนาชุมชนถือว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

โรงเรียนมีการประชุม ผู้ปกครอง และชี้แจงทำความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนทั่วไป และปรึกษาถึงเรื่องการจัดหลักสูตรท้องถิ่น สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่โรงเรียนจัดอยู่มีความเหมาะสมเป็นการส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน เอื้อต่อชุมชน เช่น โรงเรียนอยู่ใกล้ทะเลก็จัดการเรียนหลักสูตร การทำกะปิ น้ำปลา หลักสูตรเรื่องทะเล และจังหวัดระยองเป็นเมืองท่องเที่ยว ก็จัดหลักสูตรเกี่ยวกับการบริการ ด้านการโรงแรม การแกะสลักผักผลไม้ การทำบายศรี ประดิษฐ์ใบตองดอกไม้ต่าง ๆ การผูกผ้าในงานพิธีต่าง ๆ มีการจัดหลักสูตรแปรรูปอาหาร มีผู้ปกครองท่านหนึ่งเสนอความเห็นที่โรงเรียนควรจัดหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มเติมว่าควรสอนการบูรณาการเรื่องคหกรรม การถนอมอาหารร่วมกับการเรียนวิทยาศาสตร์และพร้อมที่จะให้การสนับสนุน ทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นวัสดุอุปกรณ์ เนื้อหาหลักสูตร รวมถึงจะเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ด้วย พร้อมดำเนินการให้ในเทอม 2 ปีการศึกษา 2555

จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ เริ่มเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนตั้งแต่เริ่มคิดเตรียมการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในปี พ.ศ. 2551 และจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2552 ทางเทศบาลนครระยอง โดยท่านผู้อำนวยการกองการศึกษาให้มาปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการโรงเรียน ด้วยความคิดที่ว่าตนเองเป็นอาชีพครู ต้องการพัฒนาศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นการพัฒนาชุมชนไปด้วย จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง ไม่ต้องส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่ไกลจากชุมชน และมีปัญหาสถานที่เรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่มีอยู่เดิมไม่สามารถรองรับจำนวนนักเรียนในชุมชนได้อย่างเพียงพอ มีการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนพยายามประสานงานให้ชุมชนทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมกันคิด วางแผน ดำเนินการตามแผน ร่วมมือร่วมใจกันทำงานพัฒนาโรงเรียนในทุกรูปแบบ ทั้งนี้ร่วมกันรับผิดชอบ ประเมินผล การปฏิบัติงานทุกโครงการและมีกิจกรรมของโรงเรียนจะชี้แจงทำความเข้าใจกับชุมชนมาโดยตลอด การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นถือว่าเหมาะสมดีเพราะเกิดจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนร่วมมือกันทุกกระบวนการ

จากการสัมภาษณ์ คณะครูจำนวน 8 คน ให้ข้อมูลดังนี้ ภาพรวมเริ่มเข้ามาตั้งแต่เริ่มการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2552 ด้วยความเป็นครูที่สอนในโรงเรียนแห่งนี้ ต้องการใช้ความรู้ความสามารถ ในการพัฒนาชุมชนด้วย ให้การสนับสนุนกับทางโรงเรียนโดยรวมปรึกษาหารือ ร่วมกันคิดการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและเป็นผู้สอนในหลักสูตรท้องถิ่นในบางเรื่อง ประสานงาน จัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมสอนด้วย หลักสูตรท้องถิ่นที่มีอยู่มีความเหมาะสมกับนักเรียนในชุมชนเป็นอย่างดีเพราะผ่านการระดมความคิดเห็นกันมาจากหลายฝ่ายและได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนและมีการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับดี

จากข้อมูลลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

1. การระดมความคิด คือ มีการร่วมคิดวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง โดยร่วมดำเนินการทุกฝ่าย สรุปข้อดี ข้อจำกัดของโรงเรียนและชุมชนนำผลมาจัดกรอบพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผน คือ นำสิ่งที่ร่วมกันระดมความคิดมากำหนดแผนร่วมกัน ระดมทรัพยากรที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นการเงิน แรงงาน วัสดุ ตลอดจนความรู้ของคนในชุมชน การดำเนินการร่วมวางแผนเป็นขั้นตอนหนึ่งของการแสดงออกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมเป็นเจ้าของทำให้มีความเต็มใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม
3. การร่วมมือกันปฏิบัติงาน คือ นำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำงาน แบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ร่วมกันวางแผนไว้
4. ร่วมกันติดตามและประเมินผล คือ ร่วมกันติดตามผลงานที่ร่วมกันปฏิบัติงาน นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่อไป
5. การรับผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการร่วมชื่นชมยินดีในผลงานที่เกิดจากการร่วมคิดร่วมทำ ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน

2. ข้อมูลลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำทางศาสนา จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ เข้าร่วมประชุมกับโรงเรียน ในคณะกรรมการสถานศึกษา มีการพูดคุยถึงเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ว่าโรงเรียนของเรามีแหล่งเรียนรู้เพียงพอหรือไม่เพียงใด ก็เห็นว่ามีอย่างหลากหลายดีเหมาะสมกับนักเรียนแต่ถ้าโรงเรียนต้องการใช้สถานที่ของโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้อะไรเพิ่มเติมก็ยินดีให้ใช้ ซึ่งปัจจุบันก็ใช้อยู่เป็นประจำ เช่น นำนักเรียนมาทำบุญตักบาตร ในวันพระ เข้าวัดฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ เข้าร่วมประชุมกับโรงเรียน มีการพูดคุยถึงเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ว่าโรงเรียนและชุมชนของเรามีแหล่งเรียนรู้อะไรบ้างที่สำคัญและสามารถจัดให้เข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสาระ เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ ก็ร่วมมือกับโรงเรียนอยู่เสมอ มีการพบปะพูดคุย ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ บางครั้งนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ก็สนับสนุนเป็นอาหาร

เครื่องคืม บางครั้งให้เป็นเงินสนับสนุน ผู้นำชุมชนท่านหนึ่งเสนอให้โรงเรียนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย ตามความสนใจของผู้เรียนตอบสนองต่อความต้องการในการใช้ชีวิตประจำวัน

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ เมื่อโรงเรียนมีการประชุม ผู้ปกครอง มีการชี้แจงทำความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนทั่วไปและกล่าวถึงเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สอดถามความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดและใช้อยู่มีความเหมาะสม เป็นการส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ผู้ปกครองท่านหนึ่งเสนอความเห็นควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน หรือชุมชนที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่และการทำมาหากิน ซึ่งนักเรียนสามารถใช้ในชีวิตประจำวัน ได้และอาจมาเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ด้วย

จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ โรงเรียนพยายามประสานงานให้ชุมชนทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้เสีย เข้ามามีส่วนร่วมกันคิด วางแผน ดำเนินการตามแผน ร่วมมือ ร่วมใจกันทำงานพัฒนาโรงเรียนในทุกรูปแบบ ทั้งนี้การร่วมกันรับผิดชอบ ประเมินผล การปฏิบัติงาน ทุกโครงการและกิจกรรมของโรงเรียนจะชี้แจงทำความเข้าใจกับชุมชนมาโดยตลอด การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ถือว่าเหมาะสมดีเพราะเกิดจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนร่วมมือกัน ทุกกระบวนการโรงเรียนมีการพัฒนา และพยายามเปลี่ยนแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่สนับสนุนด้วย

จากการสัมภาษณ์ คณะครู จำนวน 8 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ ให้การสนับสนุนกับทางโรงเรียนโดยรวมปรึกษาหารือ ร่วมกันคิดพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นผู้สอนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภาพรวมถือว่า แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายในชุมชนมีจำนวนหลากหลายเหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ แต่ปัญหาที่สำคัญ คือ มีแหล่งเรียนรู้แต่ยังไม่ใช้หรือใช้น้อย ใช้ไม่เหมาะสมกับวัยของระดับชั้นเรียน ครูบางท่านกล่าว

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และคณะครูให้ข้อมูลภาพรวมการเริ่มเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน และสาเหตุที่เข้ามาช่วย เหมือนกับด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

จากข้อมูลลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดังนี้

1. การระดมความคิด คือ มีการร่วมคิดวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายในชุมชนว่ามีแหล่งเรียนรู้ใดบ้างที่สามารถใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนได้

2. การวางแผน คือ นำรายการแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียนและภายในชุมชนมาวางแผนว่าแหล่งเรียนรู้ใด ใช้กับการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้อะไร การดำเนินการร่วมวางแผนเป็นขั้นตอนหนึ่งที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในการแสดงออกเป็นหุ้นส่วน และเต็มใจในการมีส่วนร่วม

3. การร่วมมือกันปฏิบัติงาน คือ นำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำงาน ถ้ามีแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้แต่มีสภาพที่ไม่พร้อมใช้ โรงเรียนและชุมชนร่วมกันพัฒนาใช้ให้เกิดประโยชน์ แบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ร่วมกันวางแผนไว้

4. ร่วมกันติดตามและประเมินผล คือ ร่วมกันติดตามว่าแหล่งเรียนรู้ใดที่สามารถเกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง นำข้อมูลผลงานที่ร่วมกันปฏิบัติงานมาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

5. การรับผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการร่วมชื่นชมยินดีในผลงานที่เกิดจากการร่วมคิดร่วมทำ ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน

3. ข้อมูลลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านครูภูมิปัญญา

ท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำทางศาสนา จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ เข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียนในฐานะกรรมการสถานศึกษา มีการแสดงความคิดเห็นถึงเรื่องครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความเห็นเกี่ยวกับการจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่าโรงเรียนของเรามีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่หลากหลาย แต่ยังขาดครูที่มาช่วยสอน ได้เสนอให้ทางโรงเรียนประสานงานกับชุมชนจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอน ส่วนทางวัดจัดพระภิกษุสงฆ์มาเป็นครูส่วนหนึ่ง เสนอโรงเรียนควรหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมไทย

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ เข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียน แสดงความคิดเห็นถึงเรื่องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งโรงเรียนจัดไว้หลากหลาย แต่มีครูผู้สอนยังไม่เพียงพอได้เสนอความเห็นว่าการนำครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอน ผู้นำชุมชนท่านหนึ่งเสนอความเห็นว่าการเชิญครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับประเพณีและการละเล่นพื้นบ้านอาสาจะหาครูมาให้ และควรนำครูภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรไทยและงานช่างอาชีพพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การติดตั้งประตู ลูกบิด ไม้กลอนประตู หน้าต่าง หรือใส่กบมือ ซึ่งเป็นเรื่องง่ายๆ แต่นักเรียนปัจจุบันระดับมัธยมศึกษาขาดโอกาสในการเรียนรู้ ผู้นำชุมชนอีกท่านหนึ่งกล่าว

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครอง ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจเรื่องการจัดการเรียนการสอนทั่วไปและมีการกล่าวถึงเรื่องครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ชักถามความเห็นเกี่ยวกับการจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า

ควรจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย เรื่องพืชสมุนไพรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้ปกครอง ท่านหนึ่งกล่าว ภาพรวมถือว่า โรงเรียนจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเหมาะสมเป็น การส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน ใช้ภูมิปัญญาในชุมชนได้ดี ทั้งนี้เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์โรงเรียน กับชุมชนด้านอื่นอีกด้วย โรงเรียนมีโครงการหรือกิจกรรมอะไรพร้อมจะให้ความร่วมมือทุกครั้ง

จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนพยายาม ประสานงานให้ชุมชนทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้เสีย เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยกันคิด วางแผน ดำเนินการ ตามแผน ร่วมมือร่วมใจกันทำงานพัฒนาโรงเรียนในทุกรูปแบบ ทั้งนี้ร่วมกันรับผิดชอบ ประเมินผล การปฏิบัติงานทุก โครงการและมีกิจกรรมของโรงเรียนจะชี้แจงทำความเข้าใจกับชุมชนมาโดยตลอด เกี่ยวกับการจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือว่าเหมาะสมดีเพราะเกิดจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ร่วมมือกันทุกกระบวนการ ประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชน ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

จากการสัมภาษณ์ คณะครู จำนวน 8 คน ให้ข้อมูล ภาพรวมดังนี้ คณะครูร่วมปรึกษาหารือ ร่วมกันคิด เรื่องการดำเนินการนำครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอนว่าโรงเรียนควรกำหนดแผนการ ดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นให้ชัดเจนว่าจัดสอนในเรื่องใดบ้าง ร่วมกันพิจารณา และตัดสินใจ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียน มิใช่จัดหลากหลายเกินความจำเป็น และวางแผนประสานงาน ว่าใครควรเป็นผู้ติดต่อประสานงาน หาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านใด ร่วมกันทำงานในหน้าที่ของ ตนตามที่ได้รับมอบหมาย มีส่วนร่วมในการประเมินผลดังกล่าวด้วย เท่าที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทุกกระบวนการถือว่า โรงเรียนจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมสอนเหมาะสมกับนักเรียนในชุมชน เป็นอย่างดีเพราะผ่านการระดมความคิดเห็นกันมาจากหลายฝ่าย และได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน และมีการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับดีเช่นกัน จากการสัมภาษณ์ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และคณะครูให้ข้อมูล ภาพรวมการเริ่มเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษา ของโรงเรียน และสาเหตุที่เข้ามาช่วย เหมือนกับด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

จากข้อมูลลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการด้านการดำเนินการ เกี่ยวกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการเกี่ยวกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

1. การระดมความคิดเห็น คือ การร่วมกันระดมความคิดเห็นเรื่องการนำครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จะสัมพันธ์กับการระดมความคิดเห็นเรื่องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มีการร่วมคิดวิเคราะห์ความต้องการ และความจำเป็นของโรงเรียนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง โดยร่วมดำเนินการทุกฝ่าย สรุปข้อดี ข้อจำกัดของโรงเรียนและชุมชน นำผลมาจัดกรอบพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมกรณีของครูผู้สอน

หลักสูตรท้องถิ่น ว่าครูที่มีอยู่ในโรงเรียนสามารถสอนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องใดได้ มีเรื่องใดที่มีครูที่ไม่จบเอกที่เกี่ยวข้องหรือขาดความรู้ความสามารถในเรื่องหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องใดบ้าง

2. การวางแผน คือ นำข้อมูลเรื่องหลักสูตรท้องถิ่นที่ไม่สามารถใช้ครูที่มีอยู่ในโรงเรียนสอนได้ มาวางแผนว่าจะหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นท่านใด และใช้วิธีอย่างไร

3. การร่วมมือกันปฏิบัติงาน คือ นำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำงาน แบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อให้ได้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

4. ร่วมกันติดตามและประเมินผล คือ ร่วมกันติดตามผลงานที่ร่วมกันปฏิบัติงาน นำผลการประเมินมาปรับปรุงปัญหาในการปฏิบัติงานของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

5. การรับผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการร่วมชื่นชมยินดีในผลงานที่เกิดจากการร่วมคิดร่วมทำ ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการ

เพื่อให้เห็นรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 5 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 25 คน ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำทางศาสนา จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ ด้วยความเป็นห่วง และมีความสนใจทางด้านการศึกษา โรงเรียนอยู่ในที่ของวัด ต้องการให้สิ่งที่เป็นวิถีชาวบ้าน เป็นสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนตั้งแต่ครั้งก่อนซึ่งผูกพันกับคนในชุมชนยังคงอยู่และสืบทอดต่อไป ต้องเข้ามาให้ข้อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ถือเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การขาดการประสานงานที่ดี หรือระบบการสื่อความหมายไม่ตรงกัน บางครั้งเกิดความไม่เข้าใจกันได้

การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนไม่มีใครเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ทำให้ใครเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนใหญ่เข้ามาด้วยความเต็มใจทั้งนั้น ผู้ที่ไม่มาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนคิดว่าคงจะติดภาระกิจสำคัญจึงไม่มาซึ่งเป็นส่วนน้อย โอกาสหน้าถ้ามีกิจกรรมคงจะมาเอง ใช้วิธีการพูดคุยกับคนในชุมชน ทำความเข้าใจ ชักจูงให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ที่ผ่านมามีผลดีจากความคิดที่ว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน ต้องการให้มีความเจริญก้าวหน้า จึงเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนให้การยอมรับและกล่าวยกย่องให้เกียรติในทุกโอกาส

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ ด้วยความต้องการให้ลูกหลานมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง รู้จักรากเหง้าของตนเอง ซึ่งในยุคปัจจุบันเป็นยุค

โลกาภิวัตน์ โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาเท่าที่ทราบข้อมูลบางโรงเรียนไม่ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น แต่ที่โรงเรียนนครระยองวิทยาคม (วัดโขดใต้) มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ชุมชนต้องการมาช่วยสนับสนุนในทุกด้าน แต่ในด้านการสื่อสารยังขาดการประสานงานที่ดี เช่น การส่งหนังสือเชิญประชุมแบบใกล้วันประชุมเกินไปบางครั้งทำให้จัดการวางแผนมาเข้าประชุมไม่ได้เนื่องจากมีภาระงานหลายด้าน ผู้นำชุมชนท่านหนึ่งกล่าว

การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนไม่มีใครเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ทำให้ใครเข้ามามีส่วนร่วมส่วนใหญ่เข้ามาด้วยความเต็มใจทั้งนั้น บางครั้งอาจจะมองว่าต่างตอบแทนก็เป็นได้ คือ เวลาชุมชนมีงานหรือกิจกรรมใด ๆ ขอครู บุคลากร ไปช่วยงาน หรือขอชุดการแสดง ก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี หากโรงเรียนมีกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชนก็เข้ามามีส่วนร่วมเช่นกัน ส่วนคนที่ไม่มาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนใช้วิธีการแสดงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการสนับสนุนโรงเรียนในรูปแบบที่หลากหลายวิธีการ ชุมชนเห็นความตั้งใจจริงจะมีส่วนร่วมตามมา

จากความคิดที่ต้องการให้ลูกหลานมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและสืบทอดความรู้ันต่อไป ผู้นำชุมชนเห็นว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน คนในชุมชนจึงต้องการให้มีความเจริญก้าวหน้า จึงเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารคณะครู รวมถึงนักเรียนให้การยอมรับและกล่าวยกย่องให้เกียรติ

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ ด้วยความต้องการให้บุตรหลานมีที่เรียนใกล้บ้าน สามารถเรียนรู้เรื่องราวของชุมชนที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตในชุมชน การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น นอกจากมีส่วนช่วยโรงเรียนได้มีหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถสืบทอดให้บุตรหลานสำหรับเรียนรู้แล้ว ยังเป็นการกระตุ้นเตือนให้บุตรหลานของตนเองไม่ลืมรากเหง้าของตนทางหนึ่งด้วย การเข้าร่วมของผู้ปกครองบางครั้งมีปัญหา คือ ไม่ทราบข้อมูลหรือไม่ได้รับหนังสือแจ้งจากโรงเรียน

การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนไม่มีใครเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ทำให้ใครเข้ามามีส่วนร่วม บางท่านคิดว่ามีลูกหลานเรียนอยู่ที่โรงเรียนแห่งนี้ซึ่งเป็นคำกล่าวของผู้ปกครองท่านหนึ่งเท่านั้น ส่วนใหญ่เข้ามาด้วยความเต็มใจ ยังไม่มีวิธีการจูงใจให้ผู้ที่ไม่มาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ จากความคิดที่ว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน ต้องการให้มีความเจริญก้าวหน้า จึงเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนให้การยอมรับและแสดงการต้อนรับยินดีในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ ด้วยความรู้สึผูกพัน คิดเสมอว่าโรงเรียนเสมือนบ้าน และมีความสนใจทางด้านการศึกษา ต้องการให้สิ่งที่เป็นวิถีชาวบ้าน และองค์ความรู้เดิมของท้องถิ่น เป็นสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ยังคงอยู่และสืบทอดต่อไป ต้องเข้ามาตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมคิดวางแผน ร่วมดำเนินการ มีการปรับปรุงแก้ไขเรื่องของหลักสูตร

ท้องถิ่นอยู่เสมอ การจัดกิจกรรมบางครั้งมีการติดต่อประสานงานกับชุมชน ใช้ช่วงเวลากระชั้นชิด หรือบางกิจกรรมเป็นงานนโยบายเร่งด่วนทำให้ขาดการประสานงานที่ดี โรงเรียนเข้าใจปัญหาและพยายามปรับปรุงแก้ไข

การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนไม่มีใครเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ทำให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมได้ ส่วนใหญ่เข้ามาด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารมีบุคลิกลักษณะเด่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นแบบอย่าง ทุ่มเทกับการทำงานอย่างจริงจัง น่าจะเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม กรณีทางโรงเรียนมีกิจกรรม ส่วนใหญ่จะมีหนังสือเชิญร่วมงานและฝากประชาสัมพันธ์ผ่านนักเรียนถึงผู้ปกครองและชุมชน ผู้ที่ไม่มาเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนจะชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นของโครงการหรือกิจกรรมของโรงเรียน มีความเชื่อว่าผู้ปกครองและชุมชนจะเข้าใจ เข้ามามีส่วนร่วมในโอกาสต่อไป จากความผูกพันตามแนวคิด บ้าน วัด โรงเรียน โรงเรียนเป็นของชุมชน มีวัดและชุมชนเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ได้เห็นชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนและชุมชนให้การยอมรับและกล่าวยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกันในทุกโอกาส

จากการสัมภาษณ์ คณะครู จำนวน 8 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ ด้วยความรู้สึกรักโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ประกอบอาชีพครู แล้วสิ่งที่สำคัญและเป็นความภาคภูมิใจ คือ การอบรมสั่งสอนนักเรียน ให้เป็นคนดีมีความรู้คู่คุณธรรม รู้จักวิถีชีวิต ตัวตนที่แท้จริงผ่านการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นที่ทางโรงเรียนร่วมกับชุมชนเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง คณะครูต้องเข้ามาตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมคิดวางแผน ร่วมดำเนินการ มีการปรับปรุงแก้ไขเรื่องของหลักสูตรท้องถิ่นอยู่เสมอ การจัดกิจกรรมบางครั้งมีการติดต่อประสานงานกับชุมชน ใช้ช่วงเวลากระชั้นชิด หรือบางกิจกรรมเร่งด่วนทำให้ขาดการประสานงานที่ดี ทำให้ชุมชนไม่เข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ซึ่งเป็นบางกิจกรรมเท่านั้น

การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนไม่มีใครเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ทำให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมได้ ส่วนใหญ่เข้ามาด้วยความเต็มใจ กรณีทางโรงเรียนมีกิจกรรม ส่วนใหญ่จะมีหนังสือแจ้งให้เข้าร่วมงาน โดยส่วนใหญ่มีกิจกรรมร่วมงานทุกครั้ง ทุกท่านจากความรักและมีความผูกพันโรงเรียน และของชุมชน เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ได้เห็นชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนและชุมชนให้การยอมรับและกล่าวยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกันในทุกโอกาส

จากข้อมูลเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

1. การมีผู้นำทางศาสนาให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้นำศาสนาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการชักชวนสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เน้นการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ประเพณีไทย ตลอดจนภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น

2. ผู้นำชุมชนช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างจริงจัง ชุมชนต้องการให้ลูกหลานมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง รู้จักรากเหง้าของตนเอง ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น ให้มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นที่หลากหลาย ชุมชนต้องการมาช่วยสนับสนุนในทุกด้าน

3. ความสามัคคีร่วมกันทำงานอย่างจริงจัง การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นจะสำเร็จเกิดประโยชน์กับนักเรียนอย่างแท้จริงไม่สามารถสำเร็จได้ด้วยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายอย่างจริงจัง ร่วมมือกันทำงานในทุกกระบวนการ

4. การยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน การระดมความคิดเห็น การทำงานร่วมกัน การร่วมกันปฏิบัติงานอื่นใด จากหลายฝ่ายในการมีส่วนร่วมของชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน

5. ระบบการสื่อสารในการทำงาน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นมีการติดต่อขอความร่วมมือกับชุมชน เช่น การส่งหนังสือเชิญประชุมต้องติดต่อ ล่วงหน้า ทั้งช่วงเวลาก่อนการประชุมพอสมควร เพื่อให้ทุกฝ่ายมีโอกาสจัดการกับภารกิจของตนเอง สามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนได้ ถ้ามีการสื่อสารในการทำงานที่ดีก็เป็นโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในทางกลับกันการสื่อสารในการทำงานไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสมเรื่องเวลา และจังหวะ โอกาส การสื่อความหมาย จะทำให้การได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมน้อยลง

2. ข้อมูลเบื้องต้นที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำทางศาสนา จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ ด้วยความเป็นห่วง และมีความสนใจทางด้านการศึกษา โรงเรียนอยู่ในที่ของวัด ต้องการให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ที่หลากหลายจาก แหล่งเรียนรู้ในชุมชน นอกจากส่งเสริมโรงเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแล้ว ยังให้ใช้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ในทุกโอกาสที่โรงเรียนต้องการใช้ ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ถือเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การขาดการประสานงานที่ดี หรือระบบการสื่อความหมายไม่ตรงกันบางครั้งเกิดความไม่เข้าใจกันได้เช่นกัน

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ ด้วยความต้องการให้ลูกหลานมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในโรงเรียนและภายในชุมชน ซึ่งโรงเรียนนครรชชของวิทยาคม (วัด โชคใต้) มีการจัดการเรียนที่หลากหลาย ต้องการมาช่วยสนับสนุนในทุกด้าน ยินดีที่จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและชุมชน การขาดการประสานงานที่ดี หรือการส่งหนังสือเชิญประชุมแบบใกล้วันประชุมเกินไปบางครั้งทำให้ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนได้

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ ด้วยความต้องการให้ลูกหลานมีที่เรียนใกล้บ้าน สามารถเรียนรู้เรื่องราวในชุมชนที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตในชุมชน การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่ต้องการให้ลูกหลานมีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและชุมชน ไม่ต้องไปหาแหล่งเรียนรู้ที่ไกล ๆ บางครั้งการเดินทางไกลเป็นห่วงลูกหลานของตนเองเกรงว่าจะไม่ปลอดภัยในการเดินทาง ฉะนั้นจึงสนับสนุนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ลูกหลานของตนเองเรียนเมื่อลูกหลานจบการศึกษาลูกหลานคนอื่นก็สามารถใช้ต่อเนื่องได้ การเข้าร่วมของผู้ปกครองบางครั้งมีปัญหา คือ ไม่ทราบข้อมูลหรือไม่ได้รับหนังสือแจ้งจากโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ ด้วยความรู้สึกลึกซึ้งผูกพัน คิดเสมอว่าโรงเรียนเสมือนบ้าน และมีความสนใจทางด้านการศึกษา ต้องการให้สิ่งที่เป็นวิถีชาวบ้าน และองค์ความรู้เดิมของท้องถิ่น เป็นสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ยังคงอยู่และสืบทอดต่อไป ต้องเข้ามาตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมคิดวางแผน ร่วมดำเนินการ มีการปรับปรุงแก้ไขเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอยู่เสมอ พัฒนาให้พร้อมใช้งานเป็นประโยชน์กับนักเรียน กรณีเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีการประสานงานพร้อมใช้เช่นกัน บางครั้งนำนักเรียนเข้าร่วมทำความเข้าใจ ร่วมปรับปรุงให้สะอาดสวยงามพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้เสมอ การจัดกิจกรรมบางครั้งมีการติดต่อประสานงานกับชุมชน ใช้ช่วงเวลากระชั้นชิด หรือบางกิจกรรมเป็นงานนโยบายเร่งด่วนทำให้ขาดการประสานงานที่ดี โรงเรียนเข้าใจปัญหาและพยายามปรับปรุงแก้ไข

จากการสัมภาษณ์ คณะครู จำนวน 8 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ ด้วยความรู้สึกรักโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ประกอบอาชีพครูแล้วสิ่งที่สำคัญ และเป็นความภาคภูมิใจ คือ การอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดีมีความรู้คู่คุณธรรม รู้จักวิถีชีวิต ตัวตนที่แท้จริงผ่านการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นที่ทางโรงเรียนร่วมกับชุมชนเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง ซึ่งการเรียนรู้จำเป็นต้องมีแหล่งการเรียนรู้รองรับการจัดกิจกรรมการเรียนดังกล่าวจึงร่วมกับชุมชนจัดพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและภายในชุมชนให้เพียงพอ มีการปรับปรุงพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เสมอ ซึ่งพบว่าจำนวนหรือปริมาณของแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายในชุมชนมีอย่างเพียงพอ แต่ปรากฏว่ามีการใช้เป็นจำนวนครั้งที่น้อยนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ไม่คุ้มค่า การจัดกิจกรรมบางครั้งมีการติดต่อประสานงานกับชุมชนใช้ช่วงเวลากระชั้นชิด หรือบางกิจกรรมเร่งด่วนทำให้ขาดการประสานงานที่ดี ทำให้ชุมชนไม่เข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ซึ่งเป็นบางกิจกรรมเท่านั้น

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และคณะครูให้ข้อมูลภาพรวมกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับ วิธีการจูงใจ มูลเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรม และการแสดงการยอมรับหรือให้ความสำคัญ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เหมือนกับด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

จากข้อมูลเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. การมีผู้นำทางศาสนาให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้นำศาสนาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการชักชวนสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยความเป็นห่วง และมีความสนใจทางด้านการศึกษา โรงเรียนอยู่ในที่ของวัด ต้องการให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแล้วยังเปิดโอกาสให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ได้

2. ผู้นำชุมชนช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างจริงจัง ชุมชนต้องการให้ลูกหลานมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในโรงเรียนและภายในชุมชน มีแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้แต่มีสภาพที่ไม่พร้อมใช้ ชุมชนจะร่วมกันพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ที่แท้จริง

3. ความสามัคคีร่วมกันทำงานอย่างจริงจัง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้จะสำเร็จเกิดประโยชน์กับนักเรียนอย่างแท้จริง ไม่สามารถสำเร็จได้ด้วยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายอย่างจริงจัง ร่วมมือกันทำงานในทุกกระบวนการ

4. การยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน การระดมความคิดเห็น การทำงานร่วมกัน การร่วมกันปฏิบัติงานอื่นใด จากหลายฝ่ายในการมีส่วนร่วมของชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน

5. ระบบการสื่อสารในการทำงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องขอความร่วมมือกับชุมชน เนื่องจากโรงเรียนขาดทรัพยากรด้านต่าง ๆ การติดต่อสื่อสารในการทำงานที่ดีสามารถประสานงานให้ชุมชนมาเข้าร่วมสนับสนุนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นแรงงาน การเงิน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3. ข้อมูลเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำทางศาสนา จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ ด้วยความเป็นห่วง และมีความสนใจทางด้านการศึกษา โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่หลากหลาย ทั้งนี้มีความจำเป็นต้องมีครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยทางวัด จัดพระภิกษุสงฆ์ร่วมเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่นกัน การขาดการประสานงานที่ดี หรือระบบการสื่อความหมายไม่ตรงกันบางครั้งเกิดความไม่เข้าใจกันได้

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ ด้วยความต้องการให้ลูกหลานมีครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสอนหลักสูตรท้องถิ่นที่มีหลากหลาย และคณะครูบางสาระการเรียนรู้ขาดแคลน ซึ่งโรงเรียนนครระยองวิทยาคม (วัดโจดใต้) มีการจัดการเรียนที่หลากหลายต้องการมาช่วย

สนับสนุนในทุกด้าน ยินดีที่จัดหาและสนับสนุนเพิ่มครูภูมิปัญญาท้องถิ่น การขาดการประสานงานที่ดี ทำให้งานกิจกรรมบางอย่างขาดความร่วมมือไป

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ ด้วยความต้องการให้ลูกหลานมีที่เรียนใกล้บ้าน สามารถเรียนรู้เรื่องราวในชุมชนที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตในชุมชน มีครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสอนหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย โรงเรียนมีการจัดการเรียนที่หลายหลายต้องการมาช่วยสนับสนุนในทุกด้าน ยินดีที่จัดหาและสนับสนุนเพิ่มจำนวนครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ในส่วนที่ไม่มีคณะครูภายในโรงเรียนสอนได้ หรือสอนได้แต่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากมิได้จบตรงเอกหรือสาขาโดยตรง ทางผู้ปกครองยินดีสนับสนุน การเข้าร่วมของผู้ปกครองบางครั้งมีปัญหา คือ ไม่ทราบข้อมูลหรือไม่ได้รับหนังสือแจ้งจากโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลดังนี้ ด้วยความรู้สึกรักผูกพัน คิดเสมอว่าโรงเรียนเสมือนบ้าน และมีความสนใจทางด้านการศึกษา ต้องการให้สิ่งที่เป็นวิถีชาวบ้าน และองค์ความรู้เดิมของท้องถิ่น เป็นสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ยังคงอยู่และสืบทอดต่อไป ต้องเข้ามาตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมคิดวางแผน ร่วมดำเนินการ มีการปรับปรุงพยายามแก้ไขประสานงานจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลา ให้มีเพียงพอสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมบางครั้งขาดแคลนงบประมาณทำให้ไม่สามารถจัดครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนได้ ทำให้การจัดการเรียนไม่ต่อเนื่อง

จากการสัมภาษณ์คณะครู จำนวน 8 คน ให้ข้อมูลภาพรวมดังนี้ ด้วยความรู้สึกรักโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ประกอบอาชีพครู แล้วสิ่งที่สำคัญ และเป็นความภาคภูมิใจ คือ การอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดีมีความรู้คุณธรรม รู้จักวิถีชีวิต ตัวตนที่แท้จริง ผ่านการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นทางโรงเรียน ร่วมกับชุมชนเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง ซึ่งการเรียนรู้จำเป็นต้องมีครูภูมิปัญญาท้องถิ่น รองรับการจัดกิจกรรมการเรียนดังกล่าวจึงร่วมกับชุมชนจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสอนในส่วนที่ไม่มีคณะครูภายในโรงเรียนสอนได้ หรือสอนได้แต่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากมิได้จบตรงเอกหรือสาขาโดยตรงทางคณะครูให้ความร่วมมือเต็มใจในการประสานหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนภายในโรงเรียน การที่โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ไม่สามารถจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนภายในโรงเรียนได้หลากหลายและต่อเนื่องได้ ทำให้โรงเรียนต้องวางแผนจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสม มิให้มีความหลากหลายมากเกินไปให้คำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียนด้วย ซึ่งจะสัมพันธ์กับการจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนด้วย

จากการสัมภาษณ์ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และคณะครูให้ข้อมูลภาพรวมกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับ วิธีการจูงใจ มูลเหตุของการมีเข้าร่วมกิจกรรม และการแสดงการยอมรับ

หรือให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการด้านครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เหมือนกับด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

จากข้อมูลเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการด้านครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการด้านครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

1. การมีผู้นำทางศาสนาให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้นำศาสนาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการชักชวนสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสนับสนุน จัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมสอนหลักสูตรท้องถิ่น ด้วยความเป็นห่วงโรงเรียนมีครูที่สอนหลักสูตรท้องถิ่นไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วย ทางวัดก็จัดพระภิกษุมาร่วมเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนหนึ่ง
2. ผู้นำชุมชนช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างจริงจัง ชุมชนต้องการให้ลูกหลานมีครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสอนหลักสูตรท้องถิ่นที่มีหลากหลาย ซึ่งครูบางสาระการเรียนรู้ขาดแคลนต้องการมาช่วยสนับสนุนในทุกด้าน ยินดีที่จัดหาและสนับสนุนเพิ่มครูภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ความสามัคคีร่วมกันทำงานอย่างจริงจัง การดำเนินการเกี่ยวกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จะสำเร็จเกิดประโยชน์กับนักเรียนอย่างแท้จริงไม่สามารถสำเร็จได้ด้วยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย อย่างจริงจัง ร่วมมือกันทำงานในทุกกระบวนการ ตัวอย่างของความร่วมมืออย่างดียิ่ง คือ มีคนในชุมชนเข้ามาเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนโดยไม่คิดค่าตอบแทนในบางหลักสูตรท้องถิ่น
4. การยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน การระดมความคิดเห็น การทำงานร่วมกัน การร่วมกันปฏิบัติงานอื่นใด จากหลายฝ่ายในการมีส่วนร่วมของชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน
5. ระบบการสื่อสารในการทำงาน ในการติดต่อประสานงาน และจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการติดต่อขอความร่วมมือกับชุมชน ถ้ามีการสื่อสารในการทำงานที่ดี สื่อความหมายที่ดี ก็เป็นโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากชุมชน